

ΠΡΟΛΟΓΟΣ ΓΙΑ ΤΗΝ ΕΛΛΗΝΙΚΗ ΕΚΔΟΣΗ

Η ΜΕΤΑΦΡΑΣΗ αυτού του μικρού κειμένου στα ελληνικά έχει μια πολύ ιδιαίτερη σημασία. Δεν είναι μόνο η φυσική ικανοποίηση που νιώθει ο κάθε συγγραφέας όταν το έργο του ξεπερνάει τα σύνορα, αλλά και η συγκίνηση που προέρχεται από το γεγονός ότι το βιβλίο θα δημοσιευτεί στον φυσικό του χώρο. Έναν τόπο που αυτά τα τελευταία χρόνια έχει γίνει και δικός μου.

Μετά το θάνατο του Πάτρικ Λη Φέρμορ, το 2011, εξακολούθησα να επισκέπτομαι συχνά τη Μάνη. Είχα αγαπήσει τη γη και τους ανθρώπους της. Κι αν έμενα αρκετό καιρό μακριά τους, ένιωθα μια έντονη νοσταλγία, εκείνου του είδους τη μελαγχολία από την οποία υποφέρει κανείς όταν μένει μακριά από το οικείο περιβάλλον του.

Νοσταλγία, μελαγχολία: ελληνικές λέξεις. Είχα ήδη αρχίσει να μαθαίνω ελληνικά, ποιος ξέρει γιατί, για να ξορκίσω την άγνοιά μου. Η Ελλάδα, η ιδέα της Ελλάδας, τριγύριζε διαρκώς στο μυαλό μου. Σαν ένα μακρινό όνειρο, μια επιθυμία, σχεδόν ουτοπία.

Μέχρι που μια ωραία πρωία αποφάσισα: όχι άλλο πια ελληνικές νοσταλγίες. Είχε φτάσει η στιγμή να μετατρέψω τα όνειρα σε πραγματικότητα. Ο αγαπημένος συγγραφέας μου μου είχε δείξει το δρόμο που έπρεπε να ακολουθήσω. Τι νόημα είχε να περιμένω; Ή να επιθυμώ και να αγαπώ από μακριά; Εξάλλου ο χρόνος δεν τρέχει απλώς, πετάει. Και εμείς πρέπει να προσπαθούμε να ζούμε όπως ονειρευόμαστε.

Έτσι το αποφάσισα και... επί το έργον! Μετά από λίγο βρήκα αυτό που ζητούσα: ένα παλιό σπίτι σε ένα πολύ μικρό και όμορφο χωριό κοντά στη θάλασσα και, επιπλέον, κοντά στο μέρος όπου έζησε ο Πάτρικ Λη Φέρμορ.

Από τότε περνάω μεγάλα διαστήματα στο σπίτι μου στη Μάνη. Είναι το σπίτι και το καταφύγιό μου, το μέρος όπου ολοκληρώνω τα βιβλία μου, μελετάω ελληνικά (τι δύσκολη, όλο πάθος γλώσσα), ακούω μουσική και ζω τη ζωή που ανέκαθεν επιθυμούσα να ζήσω.

Το τοπίο είναι υπέροχο και η θάλασσα πανέμορφη. Οι γείτονές μου, άνθρωποι ευγενικοί και γενναϊόδωροι, με δέχτηκαν με ανοιχτές αγκάλες. Ανάμεσα στους Έλληνες νιώθω ευτυχισμένη, μπορώ να είμαι ο εαυτός μου. Τι παραπάνω θα μπορούσα να ζητήσω;

Αυτά συμβαίνουν εδώ και τέσσερα χρόνια. Και δεν μετάνιωσα ποτέ για την απόφαση που πήρα σε μια παρόρμηση της στιγμής.

Πριν από λίγο καιρό κάποιος, στον γενέθλιό μου τόπο, μου είπε: Γιατί πήγες τόσο μακριά; Η ερώτηση με έκανε να νιώσω λίγο αμήχανα. Μακριά; Μακριά από τι; Τον κοίταξα παράξενα. Γιατί για μένα το ελληνικό μου σπίτι είναι το κέντρο του κόσμου. Και είναι ακριβώς το μέρος όπου θέλω να μείνω.

Ντολόμερς Παγιάς
Ιούνιος 2017

ΕΙΣΑΓΩΓΗ

«Το καλοκαίρι δροσίζεται απ' τ' αεράκι του κόλλου. Το μεγάλο παραπέτασμα του Ταϋγκετου εμποδίζει τους παρείσακτους ανέμους απ' τον βοριά και την ανατολή. Η τραμουντάνα δεν την αγγίζει. Μοιάζει μ' εκείνα τα Ηλύσια πεδία, όπου, όπως λέει ο Όμηρος, η ζωή είναι πιο εύκολη για τους ανθρώπους: όπου δεν πέφτει χιόνι, ούτε φυσούν δυνατοί άνεμοι, ούτε πέφτει βροχή κ' οι μελωδικοί δυτικοί άνεμοι φυσούν πάντα από τη θάλασσα, για να φέρνουνε τη δροσιά σ' αυτούς που ζουν εκεί.

Ήθελα πολύ να γίνω ένας απ' αυτούς...»

ΜΑΝΗ

ΥΠΑΡΧΟΥΝ ΑΝΘΡΩΠΟΙ που χωρίς να το επιδιώξουν ή να το θελήσουν αποκτούν εξαιρετική σημασία στη ζωή των άλλων. Είναι άντρες ή γυναίκες που συγκροτούν νέους κόσμους και δημιουργούν περιβάλλοντα, ανοίγουν ορίζοντες και αλλάζουν πορείες ζωής.

Η σχέση με αυτούς τους ανθρώπους σπανίως είναι ισορροπημένη, αυτό όμως δεν συνιστά αναγκαστικά προσβολή για κανένα από τα δύο μέρη. Όποιος είχε την τύχη να μπει στη ζωή τους ξέρει ότι είναι αδύνατον να ανταποκριθεί με ανάλογο τρόπο. Πρόκειται για πλάνητες θησαυρούς. Είναι μορφές από τις οποίες αναδύεται ένας πλούτος που πάει πολύ πιο πέρα από το συνηθισμένο χάρισμα. Ή που ασκούν μια επίδραση που υπερβαίνει αυτήν που ένας οποιοσδήποτε καλλιτέχνης μπορεί να ασκήσει στον περίγυρό του.

Ο Πάτρικ Λη Φέρμωρ ήταν ένας από αυτούς τους ανθρώπους.

Οι σελίδες που ακολουθούν αποτελούν ένα φόρο τιμής χωρίς καμία απολογητική διάθεση. Φόρο τιμής στον παράτολμο άνθρωπο και στον συγγραφέα, στον τζέντλεμαν, στον πρόσχαρο οικοδεσπότη

τη και στον αγωνιστή. Στον άνθρωπο που ήξερε πώς να γίνει ένας ακατανίκητος, υπερήφανος και αξιολάτρευτος ηλικιωμένος, διατηρώντας στο μεταξύ αναλλοίωτα τα άλλα χαρακτηριστικά του.

Αυτό το σύντομο κείμενο δεν έχει την αξίωση να καλύψει εξαντλητικές λεπτομέρειες ή βιογραφικές αναφορές. Είναι μόνο μια συνοπτική τρυφερή περιγραφή: ένα σκιαγράφημα που εμπνέεται από φιλικές κουβέντες, γεύματα, εσπερίδες και μια αξιοσημείωτη ποσότητα κρασιού που καταναλώσαμε μαζί. Πιο συγκεκριμένα, είναι η αναπόληση της παραμονής μου στο σπίτι του συγγραφέα λίγες εβδομάδες πριν από το θάνατό του.

Οι αναγνώστες που δεν γνωρίζουν τη ζωή του Πάτρικ Λη Φέρμορ θα ήταν καλό, προτού αρχίσουν την ανάγνωση, να συμβουλευτούν το βιογραφικό σημείωμα. Θα απολαύσουν περισσότερο αυτές τις σελίδες αν προηγουμένως εξοικειωθούν με τις περιπέτειες του συγγραφέα.

Και δεν πρέπει να παραξενευτούν που σχεδόν πάντα η αναφορά στον σερ Πάτρικ Λη Φέρμορ γίνεται με το απλό και οικείο «Πάντι». Έτσι ήταν γνωστός στους φίλους και στους γνωστούς του, καθώς και στους λογοτεχνικούς κύκλους. Στην Ελλάδα ήταν πιο γνωστός ως *Μιχάλης*, όμως αυτή είναι μια άλλη ιστορία...

Καρδαμύλη

Η ΔΙΑΔΡΟΜΗ ΠΟΥ ΟΔΗΓΕΙ στην Καρδαμύλη είναι παραπλανητική. «Very deceptive», έλεγε ο Πάντι, επιβεβαιώνοντας με τα λόγια του πλήρως το γεγονός: λόγια που σ' εμάς ηχούν με κάποια δόση απογοήτευσης (μολονότι δεν σήμαινε ακριβώς αυτό). Πράγμα που είναι βέβαιο. Αφού περάσεις τον Ισθμό της Κορίνθου, πρέπει να διασχίσεις την Πελοπόννησο από το ένα σημείο στο άλλο. Είναι μια επιβλητική διαδρομή.* Βουνά γυμνά και σκούρα, απόκρημνες πλαγιές και απότομες κατηφόρες. Επί ώρες στροφές και απειλητικά φορτηγά. Τελικά φτάνεις στην Καλαμάτα, στην απέναντι ακτή. Η Καρδαμύλη βρίσκεται στην ακροθαλασσιά, μερικά χιλιόμετρα πιο νότια: η λογική θα έλεγε πως φτάνεις εκεί κατά μήκος της ακτής. Συμβαίνει όμως εντελώς το αντίθετο. Ο δρόμος αρχίζει πάλι να σκαφαλώνει προς τον ουρανό και να εισέρχεται σε άλλους ορεινούς λαβύρινθους. Γυρίζει και ξαναγυρίζει με τέτοιο τρόπο, που χάνεσαι σε ένα δαίδαλο από χαράδρες, έχοντας την εντύπωση ότι πηγαίνεις συνεχώς προς την αντίθετη κατεύθυνση. Φυσικά, πεπεισμένος ότι κατευθύνεσαι μάλλον προς την αφιλόξενη καρδιά της οροσειράς του Ταΰγετου παρά προς τις ήρεμες παραλίες της θάλασσας της Μεσσηνίας. Δεν έχει σημασία πόσες φορές έχεις κάνει τη διαδρομή: έχεις πάντοτε την εντύπωση πως έχεις κάνει λάθος. Είναι μια αίσθηση που διαρκεί σχεδόν μία ώρα. Εάν όμως νικήσεις τον πειρασμό να κάνεις μια στροφή και να γυρίσεις πίσω, φτάνει η στιγμή της επιβράβευσης. Επιτέλους, έπειτα από μια φοβερή στροφή που αιωρείται σε ιλιγιώδες ύψος, ο ορίζοντας ανοίγει και εμφανίζεται η ακτογραμμή της Μάνης με τη μαγευτική Καρδαμύλη κουλουριασμένη στους πρόποδες του βουνού.

* Το ταξίδι είναι τώρα πολύ ευκολότερο. Η εθνική οδός Τρίπολης-Καλαμάτας έχει ολοκληρωθεί. (Σ.Τ.Σ.)

